

ОЦІНКИ ОДЕСЬКИХ ДЕПУТАТІВ ЗА РІК РОБОТИ

С. 4-5

У НОМЕРІ:

ЯК ПРАЦЮВАЛИ ДЕПУТАТИ 16 МІСЬКИХ РАД ПРОТЯГОМ ТРЕТЬОГО РОКУ ПОВНОВАЖЕНЬ

С. 2-4

С. 8

ОСВІТЯНИ САРАТСЬКОЇ ГРОМАДИ ЗАВЕРШИЛИ КОМПЛЕКСНЕ НАВЧАННЯ З ДОМЕДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

С. 11

ЛЮДИ БОЯТЬСЯ ВИМОВЛЯТИ СЛОВО "ВІЙНА"

ІНТЕРВ'Ю ІЗ СЕРЖАНТОМ ВМС ЗСУ МАРИНОЮ АНТОНЮК

СКЛАДНИЙ ЧАС: ЯК ПРАЦЮВАЛИ ДЕПУТАТИ 16 МІСЬКИХ РАД ПРОТЯГОМ ТРЕТЬОГО РОКУ ПОВНОВАЖЕНЬ

З початку повноважень місцевих рад у 2020 році представники громад зіштовхуються з викликами, що не могли бути спрогнозованими, тож обранці й не були підготовленими до них. Перший рік каденції місцевих рад завершився під час пандемії Covid-19, другий та третій пройшли в умовах повномасштабного вторгнення РФ на територію України. Тож дотримання принципів відкритості, добросовісності та підзвітності у діяльності місцевих депутатів в окремих випадках припинялося або обмежувалося на рівні місцевої влади або самими обранцями.

Одеська обласна організація ВГО "Комітет виборців України" в межах всеукраїнської громадської кампанії "Атестація депутатів місцевих рад" підготувала результати моніторингу діяльності понад 800 депутатів з 15 міських рад обласних центрів та м. Київ протягом третього року повноважень (листопад 2022 - листопад 2023).

Місцеві депутати. 2023

Середня оцінка за об'єктивними показниками

Місцеві депутати. 2023

Середня оцінка за експертним опитуванням

Щорічним комплексним оцінюванням було охоплено діяльність 16 міських рад: Вінниці, Запоріжжя, Івано-Франківська, Києва, Кропивницького, Луцька, Львова, Миколаєва, Одеси, Рівного, Сум, Харкова, Херсона*, Хмельницького, Черкаси, Чернігова.

*Моніторинг діяльності депутатів Херсонської міської ради протягом третього року повноважень проводився, проте персональне оцінювання їхньої діяльності не здійснювався через низку причин. Другий рік війни продемонстрував стійку тенденцію до поступового відсторонення депутатів Херсонської міської ради від життя громади, зменшення депутатської активності, втрату їхніх зв'язків з виборцями. Частково причини цього процесу є об'єктивними: місто перебуває під постійними обстрілами. Значна частина містян і депутати разом з ними були вимушені виїхати за межі громади. Частково подібне відсторонення є результатом політики місцевої військової адміністрації, яка не бачить депутатів у системі взаємодії влади з громадою.

Тенденції у роботі депутатів за три роки повноважень

Стосовно всіх депутатів з міських рад, що досліджувалися, можна знайти біографічні дані (повні або неповні) на офіційних сайтах. Лише у Вінницькій міській раді вже протягом

останніх двох років закривають цю інформацію через "безпекові причини".

Аналіз активності депутатів на партійних та муніципальних ресурсах, а також у соціальних мережах засвідчив, що попри різницю у публічній активності між окремими депутатами, більшість з них (53%) до обов'язку інформування та підтримки зворотного зв'язку з виборцями ставиться доволі відповідально. Найпопулярнішим інструментом інформування залишається соціальна мережа Facebook. З іншого боку, результати моніторингу свідчать, що в середньому половина депутатів не докладає зусиль, аби надати всіма можливими способами інформацію про себе виборцям, наприклад, оприлюднивши дані про приймальню або контакти про зворотній зв'язок на інших загальнодоступних джерелах.

Необхідність обмежити соціальні контакти спонукала обранців адаптуватися до ведення дистанційної комунікації з виборцями. Станом на 2024 рік набуває популярності практика проведення прийомів в онлайн-форматі. В середньому половина депутатів періодично застосовує такий формат ведення прийому.

Рівень здійснення прийому громадян серед місцевих депутатів не є високим, проте в багатьох випадках ситуація не виглядає кри-

тичною. В середньому 74% депутатів міських рад організували роботу власних приймалень. Серед найбільш поширених причин відсутності прийомів громадян можна виділити питання, пов'язані з безпекою: депутати не хочуть ризикувати власною і безпекою відвідувачів їхніх приймалень.

У кожній з 15 досліджуваних міських рад є депутати, які не виконують свої повноваження на рівні вимог законодавства. Так, 26% взагалі не здійснюють прийом виборців, ще 16% відвідали менше половини засідань сесій, 14% - менше половини засідань постійних комісій, 58% - не прозвітували за рік роботи.

Міські військові адміністрації

На завершення третього року повноважень можна констатувати, що у більшості з досліджуваних рад, попри окремі випадки складання повноважень депутатами, зберігся загальний склад, що дозволяє мати кворум та приймати рішення.

Проте в окремих містах з початку повномасштабного вторгнення було створено міські військові адміністрації (МВА): у Києві (24.02.2022), Херсоні (19.09.2022), Чернігові (07.02.2023), Сумах (31.10.2023). Основною проблемою, з якою зіштовхнулися депутати після створення МВА, - це

розмежування повноважень між очільником адміністрації та місцевою владою, їхнє чітке регламентування та визначення відповідальності кожного суб'єкта.

Середні оцінки рад за об'єктивними показниками

Атестація місцевих депутатів відбувається за 21 критерієм відкритості та прозорості, добросовісності і підзвітності. Всі критерії мають законодавче підґрунтя та відповідають зобов'язанням депутатів, встановленим нормативно-правовими актами, а також спираються на сучасні хороші практики здійснення місцевими депутатами своїх повноважень.

Найбільший середній бал за результатами оцінювання депутатів за об'єктивними показниками серед 15 міських рад продемонстрували у Львові (4,4), найменший - у Миколаєві та Харкові (по 2,2).

Загалом у межах від 3 до 3,8 балів оцінено діяльність шести міських рад: Києва, Кропивницького, Луцька, Рівного, Сум, Запоріжжя.

Ще шість міських рад отримали від 2,3 до 2,9 балів: Вінниці, Івано-Франківська, Одеса, Хмельницький, Черкаси, Чернігів.

У порівнянні з результатами оцінювання минулого року середня оцінка всіх міських рад знаходиться майже на тому самому

рівні. Вже другий рік поспіль зберігається певна тенденція в загальних оцінках роботи ради: Львівська міська рада єдина з досліджених, що вдруге перетинає позначку за об'єктивними оцінками у 4 бали. На рівні минулого року демонструють оцінки ради з найменшим отриманим балом: Харків, Миколаїв, Чернігів. Проте кожна із цих рад покращила свою минулорічну оцінку на 0,2-0,4 бали.

Найбільшу негативну зміну оцінки продемонструвала Івано-Франківська міська рада: середня оцінка у 2022 році з 3,8 балів зменшилася до 2,9 балів у 2023 році. Це сталося в першу чергу через зменшення загального рівня персонального звітування у раді.

Середня оцінка за експертним опитуванням

Опитування експертів проводиться з метою порівняння оцінок експертного співтовариства з результатами комплексного персонального оцінювання за заздалегідь визначеними об'єктивними критеріями. Для участі в експертному оцінюванні депутатів запрошувалися головні редактори медіа міста, а також журналісти, що спеціалізуються на висвітленні діяльності міських рад, представники наукової спільноти, сфера наукових інтересів яких стосується до питань здійснення місцевого самоврядування та

міської політики, а також громадські активісти, діяльність яких пов'язана із взаємодією з депутатським корпусом.

Найвищий середній бал за результатами експертного опитування у Вінниці - 4. На відміну від оцінки за об'єктивними показниками (2,4), експертне середовище Вінниці високо оцінило діяльність ради протягом 2023 року. Дві міські ради мають показник у 3,3 та 3 бали - Хмельницький і Львів.

Оцінку від 2,4 до 2,9 отримали ради восьми міст України: Івано-Франківська, Луцька, Чернігова, Миколаєва, Черкас, Рівного, Запоріжжя та Києва.

Дві міські ради отримали найнижчий бал від експертів: Одеса (2,3) та Суми (2,3).

Оприлюднення біографічних відомостей

За цим показником до моніторингового дослідження було включено критерій повноти оприлюднення інформації про депутата на офіційному сайті ради: біографічна довідка з інформацією про освіту, місце і досвід роботи, про партійну приналежність, а також його фотокартка.

Середній показник оприлюднення повних біографічних відомостей серед 15 міських рад у 2023 році складає 38%, тоді як минулого року він дорівнював 29%. Найбільша кількість депутатів, щодо яких оприлюднені повні біографічні відомості за підсумками третього року здійснення повноважень, в Івано-Франківській (100%), Рівненській (94%) та Кропивницькій (93%) міських радах.

Водночас у Вінницькій, Миколаївській, Хмельницькій та Черкаській міських радах немає жодного депутата, щодо яких були б оприлюднені повні дані на сайтах міста. Водночас стосовно всіх (100%) депутатів Миколаївської та Хмельницької рад можна знайти неповні біографічні відомості. У Чернігівській міській раді тільки щодо 82% депутатів оприлюднені біографічні відомості, а стосовно 18% - взагалі відсутні такі дані.

Загалом найбільший відсоток депутатів, стосовно яких відсутні будь-які біо-

графічні відомості, зафіксовано в Одеській міській раді (19%).

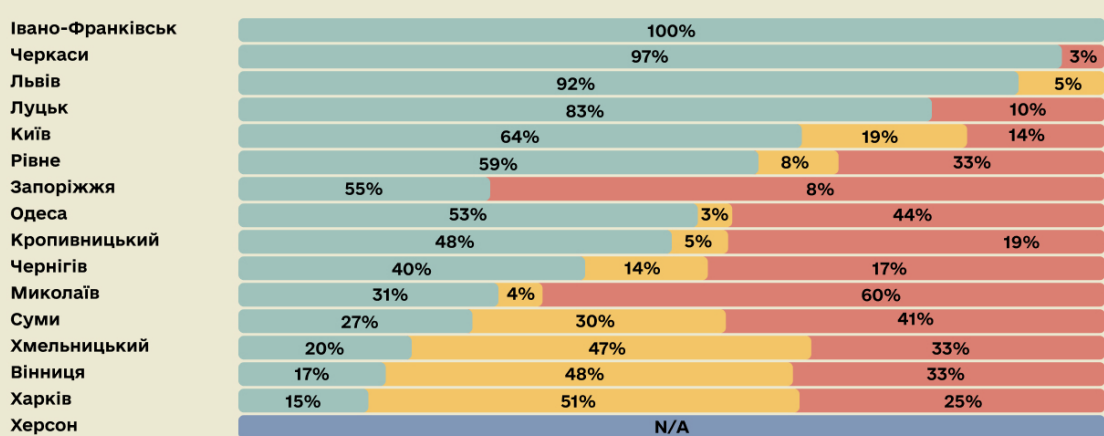
Що стосується Вінницької міської ради, то з початком широкомасштабного вторгнення там було прийнято рішення закрити доступ до розділів, де розміщена інформація про депутатів, мотивуючи це дією правового режиму воєнного стану. Якщо в Одесі та Хмельницькому (які також закривали дані про депутатів у 2022 році) протягом 2023 року все ж таки було відновлено роботу інформаційних порталів про депутатів, то у Вінниці досі неможливо отримати біографічні відомості у вільному доступі. Проте Вінницька міська рада надає дані про біографії депутатів у відповідь на запит про доступ до інформації.

Неповні біографії в середньому оприлюднено стосовно 53% депутатів міських рад. Відсутність уніфікованого підходу до формату та обсягу оприлюднення даних призводить до того, що ця інформація суттєво відрізняється за якістю подання. Наприклад, частина обранців надає інформацію у максимально розгорнутому вигляді (з деталізацією років, посад, установ/підприємств, у яких вони працювали та працюють), інші інформують тільки про поточну зайнятість, а ще частина взагалі не актуалізує своє поточне місце роботи. Найбільш прихованою інформацією серед депутатів 15 міських рад традиційно є їхня партійна приналежність.

Здійснення прийому громадян

Середній показник проведення депутатських прийомів у містах України складає 74%.

**Місцеві депутати. 2023
Комунікація у соціальних мережах**

За результатами польового етапу моніторингу роботи приймалень вдалося підтвердити організацію та здійснення прийому виборців серед більшості депутатів лише у п'яти міських радах: Львова (97%), Івано-Франківська, Києва (по 95%), Вінниці та Рівного (по 92%). Це міські ради серед охоплених моніторингом, де щодо понад 90% депутатів вдалося підтвердити здійснення прийому громадян.

Найменший показник здійснення прийому виборців у Миколаївській міській раді: лише у 27% депутатів ради вдалося підтвердити роботу приймальні. Замикають трійку аутсайдерів Одеська та Черкаська міські ради, де проведення прийому громадян підтверджено щодо 53% та 55% депутатів відповідно.

Трохи меншими, але на невеликий відсоток, є показники здійснення регулярного особистого прийому. Як засвідчила практика останніх двох років, ті депутати, дані про приймальні яких оприлюднено, а самі приймальні працюють на постійній

основі, також здійснюють регулярний особистий прийом. Протягом третього року повноважень з 74% депутатів, які організували роботу приймальні, 61% з них здійснюють прийом виборців раз на місяць.

Комунікація у соціальних мережах

Серед депутатів з кожним роком соціальні мережі займають все більш провідну позицію в переліку інструментів інформування виборців про свою діяльність. Замість газет, телебачення, партійних та власних сайтів, обранці надають перевагу соціальній мережі Facebook та спілкуванню з виборцями через різноманітні месенджери.

Щодо середніх показників 15 міських рад, то у 2023 тільки половина (53%) активно комунікує з виборцями у соціальних мережах (регулярно інформують про діяльність та відповідають на коментарі). У 2022 році тенденції були схожі: таких депутатів був 51%.

Високі показники двосторонньої комунікації з виборцями мають депутати Івано-Франківської (100%),

Черкаської (97%) та Львівської (98%) міських рад.

Найгірше комунікують з виборцями депутати Хмельницької (20%), Вінницької та Харківської міських рад - 17% і 15% депутатів відповідно здійснюють двосторонню комунікацію через соціальну мережу та інформують про свою діяльність.

Натомість у Миколаєві, Одесі та Сумах найбільша кількість депутатів, які взагалі не використовують соціальні мережі для спілкування з виборцями та інформування про свою діяльність - 60%, 44% та 41% відповідно.

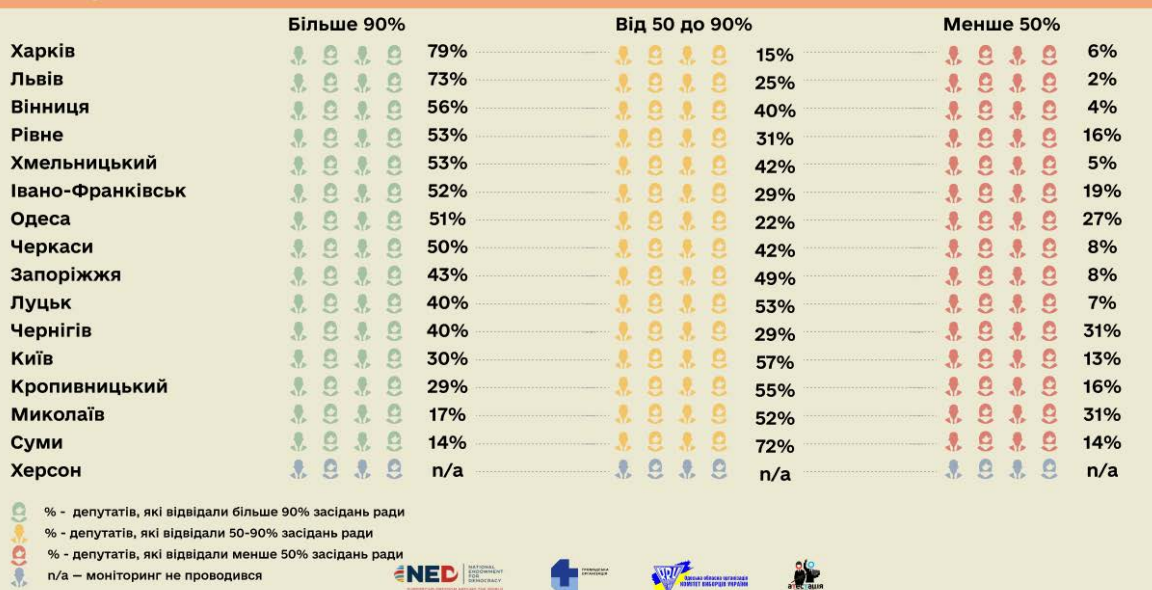
Відвідування засідань сесій

Середній відсоток відвідуваності понад 90% засідань ради за рік у 15 міських радах становить 45%. У 2022 році цей показник дорівнював 47%. Найбільш дисципліновані депутати у Харківській міській раді (попри проведення засідань лише у форматі онлайн). У цьому місті були присутніми на майже всіх засіданнях 79% депутатів. Найменше депутатів відвідують всі засідання ради в Миколаївській (17%) і Сумській (14%) радах.

Варто відзначити, що станом на червень 2024 року у двох міських радах пленарні засідання сесій відбуваються лише дистанційно. З початком повномасштабного вторгнення у Миколаєві та Харкові депутати збираються на сесії та приймають рішення винятково онлайн.

Менше половини засідань сесій у середньому відвідали 14% депутатів.

**Місцеві депутати. 2023
Відвідуваність сесій**

продовження на стор. 4 >>

<< початок на стор. 2

Найбільше прогульників у Миколаєві та Чернігові (31% депутатів), замикає антирейтинг Одеса - 27%.

Відвідування засідань постійних комісій

Якщо порівнювати середні показники відвідування депутатських комісій по 15 радам за 2022 та 2023 роки, то вони майже не відрізняються: 45% і 43% відповідно. Найвищий показник відвідування депутатами засідань постійних комісій (більше 90% за рік), членами яких вони є, демонструє Вінниця - 86%. Також більше половини депутатів сумлінно відвідали майже всі засідання постійних комісій у двох міських радах: Івано-Франківській (66%) та Харківській (53%).

Найменший показник відвідування всіх засідань депутатських комісій спостерігається у чотирьох міських радах: Черкаській (27%), Запорізькій, Хмельницькій (по 26%) та Чернігівській (22%).

Також варто зазначити, що в середньому 16% депутатів з-поміж 15 міських рад відвідали менше половини засідань постійних комісій. Найбільше прогульників засідань постійних комісій у Харківській - 37%, Чернігівській - 32% та Одеській міських радах - 22%.

Нагадаємо, що відповідно до ст.20 Закону України "Про статус депутатів місцевих рад" у разі пропуску депутатом протягом року більше ніж половини пленарних засідань ради або засідань постійної комісії, членом якої він є, невиконання ним без поважних причин рішень і доручень ради та її органів відповідна рада може звернутися до виборців з пропозицією про відкликання такого депутата у встановленому законом порядку.

Звітність депутатів

Моніторингова кампанія засвідчила, що середній відсоток звітування депутатів у 15 міських радах становить 42%. Минулого року цей показник склав 45%. Тобто більше половини депутатів досліджуваних рад

протягом останніх двох років мають підстави для відкликання депутатських повноважень.

Найвищий показник звітування зафіксовано у Львівській міській раді - 97%. Більше половини депутатів прозвітували у Луцьку та Сумах (по 78%), Запоріжжі (68%), Рівному (61%) і Вінниці (54%).

Менше половини депутатів звітували у семи з п'ятнадцяти міських радах: Кропивницькій (45%), Київ-

ській (40%), Одеській (32%), Черкаській (29%), Чернігівській (24%), Миколаївській (17%), Івано-Франківській (14%).

У Харківській та Хмельницькій міських радах за 2023 рік діяльності не прозвітував жоден депутат.

Публічну зустріч з представлення звіту в середньому провели лише 8% депутатів (зокрема в Кропивницькому та Миколаєві обранці звітували перед колегами та підлеглими).

Нагадаємо, що відповідно до ч.1 ст.16 Закону України "Про статус місцевих депутатів" депутат місцевої ради періодично, але не рідше одного разу на рік зобов'язаний звітувати про свою роботу перед виборцями відповідного виборчого округу, а міська рада зобов'язана щороку приймати рішення про графік звітування та сприяти обранцям у його проведенні, публікації звітів на відповідних інформаційних ресурсах.

Місцеві депутати. 2023
Звітування депутатів

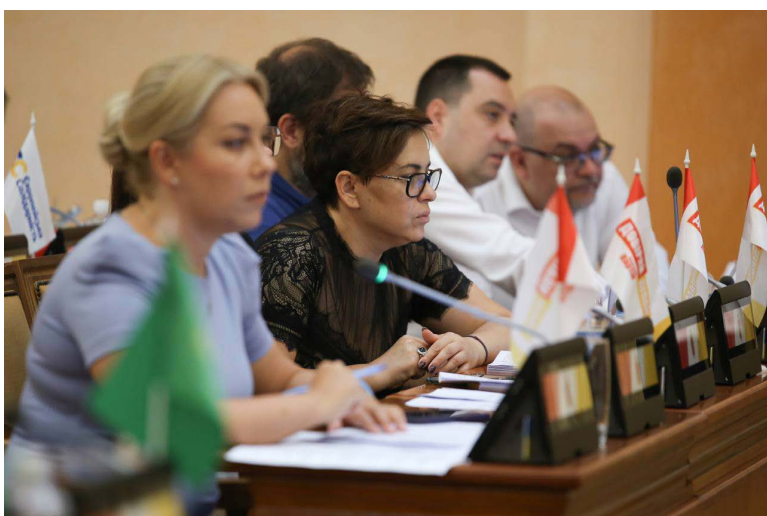
	підготовлений звіт	публічне звітування	не звітували
Львів	97%	44%	3%
Луцьк	78%	3%	22%
Суми	78%	0%	22%
Запоріжжя	68%	4%	32%
Рівне	61%	0%	39%
Вінниця	54%	0%	46%
Кропивницький*	45%	45%	55%
Київ	40%	1%	60%
Одеса	32%	8%	68%
Черкаси	29%	0%	71%
Чернігів	24%	12%	76%
Миколаїв*	17%	2%	83%
Івано-Франківськ	14%	0%	86%
Харків	0%	0%	100%
Хмельницький	0%	0%	100%
Херсон	п/а	п/а	п/а

■ % депутатів, які підготували звіт за 3-й рік повноважень
■ % депутатів, які провели публічне звітування за 3-й рік повноважень
■ % депутатів, які не прозвітували за 3-й рік повноважень
■ п/а - моніторинг не проводився

*звітували перед колегами

НА ЕКВАТОРІ: ЯК ПРАЦЮВАЛИ ДЕПУТАТИ
ОДЕСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ ПРОТЯГОМ
ТРЕТЬОГО РОКУ ПОВНОВАЖЕНЬ

У 2,4 бали з п'яти можливих оцінено роботу депутатського корпусу Одеської міської ради протягом третього року повноважень. Порівняно з минулим роком міська рада покращила свою середню оцінку на 0,4 бала. Про це свідчать результати персонального оцінювання діяльності понад 800 депутатів 15 міських рад обласних центрів та м. Київ, які презентувала Одеська обласна організація ВГО "Комітет виборців України".

Оцінювання діяльності депутатів Одеської міської ради

За результатами персонального оцінювання діяльності депутатів Одеської міської ради, оцінку "5" отримали семеро обран-

ців: **Олександр Авдєєв, Олексій Асауленко, Олег Звягін, Ольга Квасницька, Вадим Мороховський, Петро Обухов та Світлана Осауленко.**

Позитивну оцінку "4" мають лише 8 з 59 депутатів.

Незадовільні оцінки "1-2-3" отримали 36 обранців. Діяльність восьми депутатів була зафіксована на рівні 0 балів. Нагадаємо, минулого року вперше оцінювання не виявило одеських депутатів, діяльність яких відповідала би п'яти балам.

За словами голови Одеського КВУ **Анатолія Бойка**, результати річного моніторингу депутатів протягом третього року повноважень дають підстави констатувати, що депутати Одеської міської ради, як і в більшості досліджуваних рад, адаптували та стабілізували свою діяльність під виклики воєнного часу. Позитивно вплинуло на рівень відкритості інформації про депутатів Одеської міської ради відновлення роботи

"Депутатського порталу". Цього року на сторінках депутатів можна знайти біографічні відомості та звіти.

Ще однією вагомою тенденцією, яку виокремили експерти під час польового етапу моніторингу депутатського прийому. Майже абсолютна більшість депутатів відмовилася від чіткого графіку проведення прийомів. Замість цього з'явилася практика попереднього запису на прийом або навіть попереднє вивчення звернення онлайн. З 31 депутата, стосовно яких вдалося підтвердити прийом, використовують дві форми взаємодії з виборцями

(офлайн та онлайн) 21 обранець, ще вісім працюють тільки офлайн, а двоє спілкуються з виборцями винятково онлайн.

Водночас можна виокремити й негативні тенденції в роботі депутатів Одеської міської ради протягом третього року повноважень. Загалом, як і в більшості прифронтових міст, питання безпеки ускладнюють роботу депутатів, проте є і сталі негаразди, які проявились за минулі два роки:

1 В середньому 30 депутатів виконують свої депутатські обов'язки з урахуванням невеликої перерви в перші місяці повномасштабного вторгнення: працюють на засіданнях ради, спілкуються (з різною

регулярністю) з виборцями, надають інформацію про свою діяльність.

2 Половина тих депутатів Одеської міської ради, які призупинили свою активну роботу з моменту повномасштабного вторгнення, так і не повернулися до належного виконання своїх обов'язків. Десятеро з них взагалі не з'являлися в стінах ради з 24 лютого 2022 року.

3 Рівень комунікації депутатів Одеської міської ради з виборцями та представниками громадськості потребує реального перезавантаження. Відновлений "Депутатський портал" не містить контактних відомостей щодо всіх депутатів, а запропонована онлайн-форма запису на прийом виглядає як не-ефективний засіб одностороннього зв'язку.

На сторінках у facebook мають оприлюднені контакти лише 34 депутати, у 28-ми з них ця інформація є актуальною.

Додатково на офіційному сайті міста Одеса можна знайти оприлюднені електронні адреси всіх депутатів. Проте, як пересвідчилися експерти кампанії, цей засіб зв'язку з депутатами також не є ефективним. На наші запити щодо надання актуальної інформації відповіли тільки шестеро з 61 депутата.

З результатами річного оцінювання можна ознайомитися за посиланням:

Громадська кампанія "Атестація депутатів місцевих рад" спрямована на сприяння підвищенню рівня відкритості, прозорості та підзвітності виборцям депутатів 15 міських рад обласних центрів України та міста Києва, а також підвищенню поінформованості громадян про діяльність місцевих депутатів.

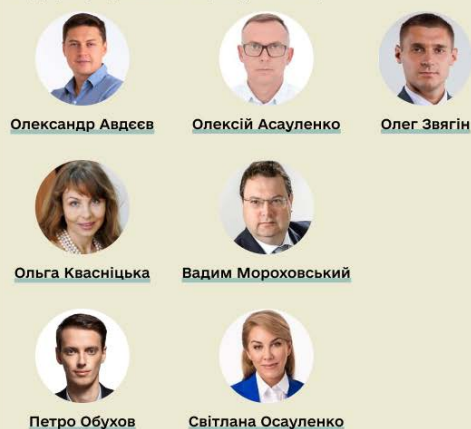
Проект "Атестація депутатів місцевих рад" - ініціатива Одеської обласної організації ВГО "Комітет виборців України", яка реалізується за підтримки Національного фонду демократії (NED, США). У 2018 році за підтримки Міжнародного фонду "Відродження" було розроблено вебплатформу про діяльність місцевих депутатів attestation.in.ua.

За реалізацію заходів проекту в 15-ти регіонах відповідають представники партнерських громадських організацій.

Одеська міська рада. 2023
Лідери та аутсайтери

Лідери (отримали оцінку 5 балів)

Аутсайтери (отримали оцінку 0 балів)

депутати які, отримали найвищу оцінку

депутати які, отримали найнижчу оцінку

Одеська міська рада. 2023
Об'єктивні показники

Категорія	Повна інформація	Неповна інформація	Відсутня інформація
Оприлюднення біографічних даних	22%	59%	19%
Проведення прийому	Здійснюється прийом: 53%	Регулярний особистий прийом: 42%	Прийом не проводиться: 47%
Оприлюднення інформації про прийом	Повна інформація: 32%	Неповна інформація: 25%	Неактуальна інформація: 53%
Комунікація у соціальних мережах	Активно комунікують: 53%	Лише інформують: 3%	Не використовують: 44%
Відвідуваність сесій	Більше 90%: 51%	Від 50 до 90%: 22%	Менше 50%: 27%
Відвідуваність комісій	Більше 90%: 49%	Від 50 до 90%: 29%	Менше 50%: 22%
Звітування депутатів	Підготовлений звіт: 32%	Публічне звітування: 8%	Не звітували: 68%

n - відсоток депутатів, оцінки яких повністю відповідають критерію
 n - відсоток депутатів, оцінки яких частково відповідають критерію
 n - відсоток депутатів, які не набрали балів за критерієм
 n - відсутні депутати за відповідним критерієм

Одеська міська рада. 2023
Середні оцінки

Оцінка	За об'єктивними показниками (кількість депутатів)		Експертні оцінки (кількість депутатів)	
	За об'єктивними показниками	Експертні оцінки	За об'єктивними показниками	Експертні оцінки
5 балів	7	0	7	0
4 бали	8	3	8	3
3 бали	13	21	13	21
2 бали	14	27	14	27
1 бал	9	8	9	8
0 балів	8	0	8	0

n - кількість депутатів, які отримали відповідну оцінку за об'єктивними показниками
 n - кількість депутатів, які отримали відповідну оцінку за експертним опитуванням

ВОЛОНТЕРИ ТАТАРБУНАРСЬКОЇ ГРОМАДИ ПОСИЛИЛИ ОРГАНІЗАЦІЙНУ СПРОМОЖНІСТЬ ТА КООРДИНАЦІЮ

У середині травня 2024 року Громадський центр правосуддя провів для волонтерів Татарбунарської громади Одеської області навчальну програму з трьох тренінгів щодо управління, залучення та координації волонтерських спільнот, а також співпраці з державними та недержавними суб'єктами. Учасниками тренінгів стали представники Гуманітарного волонтерського хабу, який працює в місті Татарбунари з початку повномасштабного вторгнення. Завдяки напрацюванням, які були підготовлені під час тренінгів, Громадський центр правосуддя розробив протокол координації волонтерів і Татарбунарської міської ради, котрий затвердили і впровадили наприкінці травня 2024 року.

Перші кроки для об'єднання зусиль волонтерів Татарбунарської громади були зроблені у квітні 2022 року. Тоді в приміщенні Громадського центру правосуддя зібралися люди, які прагнули допомагати військовим та цивільним, що опинилися у надзвичайно складних умовах після повномасштабного вторгнення РФ. Це були пенсіонери МВС, правники, внутрішньо переміщені особи, підприємці, викладачі шкіл та професійно технічного училища, пастирі та військові капелани.

“ Я думала, як покращити життя та стан людей, а це перш за все військовослужбовці ЗСУ та внутрішньо переміщені особи, які прибули з різних областей України. Ставши волонтеркою, я відчула, як важливо бути частиною цієї доброї роботи”, - розповіла одна з перших волонтерок **Інга Дмитрієва**.

Далі потрібно було організуватися та допомагати тим, хто хотів стати волонтером:

“ Ми повинні були створити платформу, яка б об'єднувала тих, хто хоче стати волонтером, та тих, кому буде потрібна волонтерська допомога”, - відзначив керівник Громадського центру правосуддя **Леонід Семененко**.

Спільно з Татарбунарським міським головою **Андрієм Глущенком**, керівницею апарату вико-

навчого комітету **Лариною Коваль** та керівником юридичного відділу міської ради **Віталієм Борденюком** представники Громадського центру правосуддя розробили заяву волонтера, створили реєстр та видали всім волонтерам посвідчення.

З початку діяльності волонтерського хабу було прийнято та передано для потреб ЗСУ та вразливих груп значні об'єми гуманітарних вантажів. Волонтери хабу надавали медичну допомогу, плели маскувальні сітки, пекли хліб, виготовляли окопні свічки, вирощували овочі та фрукти для військових.

Так, волонтери **Олександр Дрібноход**, **Михайло Мукієнко** та **Марк Мукієнко** від початку воєнних дій на території Миколаївської та Херсонської областей постійно привозили у постраждалі громади одяг та продукти харчування. Як відзначив волонтер **Олександр Дрібноход**, “з часом мені стало зрозуміло, що волонтерство - це більше, ніж відчуття задоволення від того, що я допомагаю, це дало можливість зрозуміти постраждалих людей та стати їхньою частиною”.

Михайло Мукієнко, волонтер, пастор церкви ЄХБ: “Я переконався в тому, що наша волонтерська діяльність допомагає нам стати кращими, зроби́ти світ кращим, а людей трішки щасливішими”.

В'ячеслав Кабак, викладач, волонтер: “Ми знаємо, що наша допомога є корисною для людей і віримо, що можемо змінити їхнє життя на краще”.

З метою посилити спроможність волонтерської спільноти Громадський центр правосуддя провів у середині травня три тренінги з питань управління, залучення та координації волонтерських спільнот, а також співпраці з державними та недержавними суб'єктами. 15 травня пройшов тренінг “Стандарти менеджменту та публічності для волонтерських спільнот”, 16 травня - “Залучення та координація волонтерів”, 17 травня - “Співпраця волонтерів із державними та недержавними суб'єктами”. В кожному тренінгу взяли участь по 15-16 волонтерів, загалом кількість учасників усіх тренінгів склала 46. Завдяки напрацюванням, які були підготовлені під час цих заходів, Громадський центр правосуддя розробив протокол координації волонтерів і Татарбунарської міської ради, який було затверджено та впроваджено наприкінці травня.

Ми зібрали деякі відгуки учасників тренінгів.

Євгенія Слепова, волонтерка: “Доволі важко проходив етап організації роботи, планування, знаходження односторонніх, пізніше почали працювати з більш досвідченими волонтерами, але все одно потрібно постійно вдосконалювати свою роботу”.

В'ячеслав Кабак, волонтер: “Нам потрібно розвивати волонтерський менеджмент, адже ми працюємо не лише в Татарбунарах, а і для людей із громад Херсонської та Миколаївської областей”.

В'ячеслав Чулар, волонтер: “З початку діяльності ми залучили до волон-

терства друзів та родичів, кожен займався своєю справою (хтось збирав речі та продукти, інші надавали транспорт), але це потрібно координувати”.

Руслан Скоробогач, волонтер: “Нас як волонтерів постійно підтримує міська влада та мешканці громади, тому важливо, щоб волонтерська діяльність була публічною”.

Під час проведення тренінгів постало декілька важливих питань подальшого організаційного розвитку Гуманітарного волонтерського хабу як спільноти. Як зазначив керівник Громадського центру правосуддя **Леонід Семененко**, наразі волонтерський хаб в м. Татарбунари налічує 69 волонтерів, які включені до реєстру та отримали посвідчення волонтера. Проте реєстр волонтерів потребує періодичного оновлення, адже частина волонтерів-ВПО повернулася до своїх громад, частина волонтерів долучилася до ЗСУ.

Так, волонтер **Микола Надточій**, який свого часу отримав посвідчення волонтера за номером 006, на теперішній час знаходиться в лавах ЗСУ і захищає Україну на фронті. Відповідно, потрібно переглянути реєстр та надалі запровадити системну роботу щодо його періодичного оновлення.

Інший напрямок розвитку Гуманітарного волонтерського хабу - запровадження стандартів публічної звітності, що також допоможе більш ефективно планувати волонтерську роботу на більш тривалий термін.

Як відзначив секретар Татарбунарської міської ради **Олександр Лесніченко**, міська влада постійно підтримує волонтерів з транспортом та паливо-мастильними матеріалами:

“ Щороку, попри фінансові труднощі, ми проводимо зустрічі у День волонтера та відзначаємо практично кожного волонтера за їхню важливу працю. Зараз доцільно запровадити уніфіковані інструменти звітності волонтерів на рівні спільноти (з періодичністю раз на три місяці), адже це важливо як з точки зору довіри людей, так і авторитету самого волонтерського хабу”.

Окрім аспектів стандартизації волонтерської роботи, на тренінгах обговорили поточні проблеми здійснення волонтерської діяльності. Наразі найбільша проблема, з якою стикаються волонтери, - це отримання перепусток від представників прикордонної служби. Як зазначила волонтерка **Євгенія Слепова**, аби їй проїхати до міста Вилкове Ізмаїльського району з с. Лиман Білгород-Дністровського району, потрібно отримати перепустку в Ізмаїльському прикордонному загоні, а це час і додаткові витрати.

Волонтер **В'ячеслав Кабак** теж підтвердив цю проблему: “На тепер однією з найбільших проблем є пересування від Удобенського до Маяківського КПП Державної прикордонної служби України. Нібито ми рухаємося по території України, але чомусь потрібно отримувати талони, та й ставлення службовців КПП теж викликає питання”.

Громадський центр правосуддя в м. Татарбунари працює як мультифункціональний хаб, який впроваджує людиноорієнтований підхід на місцевому рівні та допомагає громадам впоратися з правовими, безпековими та гуманітарними викликами, пов'язаними з військовою агресією РФ проти України.

Проєкт “Розбудова Громадського центру правосуддя в м. Татарбунари в умовах війни/післявоєнного відновлення” впроваджується Одеською обласною організацією ВГО “Комітет виборців України” за підтримки американського народу, наданої через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) в рамках Програми “Справедливість для всіх”.

ЗАПИТ НА ПУБЛІЧНУ ІНФОРМАЦІЮ ЧИ ЗВЕРНЕННЯ ГРОМАДЯН: ЯК ГРОМАДСЬКИМ АКТИВІСТАМ ДІЗНАТИСЯ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ВЛАДИ

З початком повномасштабного вторгнення органи влади шукали баланс між прозорістю своєї діяльності, безпековими викликами та захистом даних. І хоча наразі значний масив інформації про роботу органів влади знову у відкритому доступі, громадські активісти зіштовхуються з необхідністю отримати додаткову інформацію, якої немає на офіційних ресурсах. Представники Ренійського ресурсного центру для неурядового сектору, який працює в Одеській області, підготували правову консультацію щодо особливостей подання запиту на публічну інформацію і звернення громадян. Також правники надали роз'яснення про строки для надання відповідей та різницю між цими інструментами для отримання інформації про діяльність органів влади.

Що таке запит на публічну інформацію

Відповідно до Закону України "Про доступ до публічної інформації" запит на інформацію - це прохання особи до розпорядника інформації надати публічну інформацію, що знаходиться у його володінні.

У зв'язку із цим виникає питання, що таке публічна інформація?

Публічна інформація

- це відображена та задокументована інформація, що була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків або яка знаходиться у їхньому володінні.

Запитувачем інформації може бути будь-яка фізична чи юридична особа, а також об'єднання громадян без статусу юридичної особи. Запит на інформацію можна надіслати розпорядникові без пояснення причини подання запиту й незалежно від того, стосується ця інформація запитувача особисто чи ні, адже публічна інформація розкривається необмеженому колу осіб. Це означає, що запитувачеві не потрібно додавати до запиту документи, що посвідчують особу.

Запит на інформацію може бути індивідуальним або колективним. Запити можуть подаватися в усній, письмовій чи іншій формі (поштою, факсом, телефоном, електронною поштою).

Запит подається у довільній формі, але має містити:

1. ім'я (найменування) запитувача, поштову адресу або адресу електронної пошти, а також номер засобу зв'язку, якщо такий є;

2. загальний опис інформації або вид, назву, реквізити чи зміст документа, щодо якого зроблено запит, якщо запитувачу це відомо;

3. підпис і дату за умови подання запиту в письмовій формі.

У який строк органи влади мають надати відповідь на запит

Розпорядник інформації має надати відповідь на запит на інформацію не пізніше **п'яти робочих днів** з дня отримання запиту.

У разі якщо запит на інформацію стосується інформації, необхідної для захисту життя чи свободи особи, щодо стану довкілля, якості харчових продуктів і предметів побуту, аварій, катастроф, небезпечних природних явищ та інших надзвичайних подій, що сталися або можуть статись і загрожують безпеці громадян, відповідь має бути надана не пізніше 48 годин з дня отримання запиту.

У разі якщо запит стосується надання великого обсягу інформації або потребує пошуку інформації серед значної кількості даних, розпорядник інформації може продовжити строк розгляду запиту до **20 робочих днів** з обґрунтуванням такого продовження.

Також зауважимо, що у випадку, коли розпорядник інформації отримав запит, який за своїм змістом є зверненням, тобто в ньому особа просить вчинити певні дії (а не надати готову інформацію), то в 5-денний строк з моменту його отримання запитувачеві надішлють лише повідомлення про те, що його запит буде розглянуто в строки, передбачені Законом України "Про звернення громадян".

Чи стягується плата за підготовку відповіді на запит

Інформація на запит надається безкоштовно, але у разі якщо відповідь передбачає виготовлення копій документів обсягом понад 10 сторінок, запитувач має відшкодувати витрати на копіювання та друк.

Що таке звернення громадян

Згідно із Законом України "Про звернення громадян":

Звернення - це викладені в письмовій або усній формі пропозиції (зауваження), заяви (клопотання) і скарги.

Розгляд звернення за своїм змістом (заява, скарга, пропозиція тощо) вимагає вжиття певних заходів: наприклад, поновити порушені права, провести перевірку, оцінити дії осіб, щодо яких подано скаргу, визнати особливий статус заявника, усунути недоліки в діяльності органу тощо.

Право на звернення мають усі громадяни України, а також особи, які не є громадянами України, але законно перебувають на її території. Звернення можна подати до органу державної влади, місцевого самоврядування, об'єднання громадян, підприємства, установи, організації незалежно від форми власності, об'єднанню громадян або посадовій особі, до повноважень якої належить вирішення порушених у зверненні питань.

У зверненні має бути зазначено прізвище, ім'я, по батькові, місце проживання громадянина та викладено суть порушеного питання, тобто пропозиції, прохання, зауваження, скарги тощо. Орган, який надає відповідь на звернення, обов'язково здійснює ідентифікацію громадянина, що звернувся, за

ПІБ, адресою, підписом. Це важливо, оскільки розгляд звернення стосується прав, свобод чи обов'язків конкретної особи.

Важливо зазначити, що письмове звернення без зазначення місця проживання, не підписане автором (авторами), а також таке, з якого неможливо встановити авторство, визнається анонімним і розгляд не підлягає. Органи влади плату за розгляд звернення громадян не стягують.

Який строк розгляду звернень громадян

Звернення розглядаються і вирішуються у термін не більше одного місяця від дня їхнього надходження, а ті, які не потребують додаткового вивчення, - невідкладно, але не пізніше п'ятнадцяти днів від дня їхнього отримання.

Якщо в місячний термін вирішити порушені у зверненні питання неможливо, керівник відповідного органу, підприємства, установи, організації або його заступник встановлюють необхідний термін для його розгляду, про що повідомляється особі, яка подала звернення. При цьому загальний термін вирішення питань, порушених у зверненні, не може перевищувати сорока п'яти днів. На обґрунтовану письмову вимогу громадянина термін розгляду може бути скорочено.

Звернення громадян, які мають встановлені законодавством пільги, розглядаються у першочерговому порядку.

У чому відмінність між запитом на публічну інформацію та зверненням громадян

Звернення відрізняється від запиту на публічну інформацію за трьома основними критеріями:

- за змістом;
- за строком розгляду;
- за суб'єктом звернення.

Якщо ви бажаєте, щоб орган державної влади або ж підприємство чи установа вчинили певні дії, вам потрібно надіслати звернення у формі заяви (клопотання), скарги або ж пропозиції (зауважень). Якщо ж ви маєте на меті попросити вже готову інформацію, тобто ту, яка утворилася протягом діяльності певного органу (наприклад, нормативно-правові акти, відомості про структуру та обсяг бюджетних коштів тощо), то в такому разі надсилайте саме запит на інформацію.

Для отримання більш детальної інформації з цього та інших правових питань в сфері діяльності неурядових організацій, звертайтеся до ресурсних центрів підтримки місцевих неурядових організацій, громадських ініціатив та волонтерських спільнот:

РЕНІЙСЬКИЙ РЕСУРСНИЙ ЦЕНТР

На базі ГО "Регіональний аналітичний центр" (Одеська область):

Марія Пісковець
тел. 0689213861
mpiskovec64@gmail.com

ВОЗНЕСЕНСЬКИЙ РЕСУРСНИЙ ЦЕНТР

На базі ГО "Агентство економічного розвитку" (Миколаївська область):

Вікторія Савчук
тел. 0665043006
savchuk@aer.net.ua

БІЛОЗЕРСЬКИЙ РЕСУРСНИЙ ЦЕНТР

На базі ГО "Білозерський центр регіонального розвитку" (Херсонська область):

Катерина Оксенюк
тел. 0950874860
bilozerka.center@gmail.com

Регіональні ресурсні центри для підтримки місцевих неурядових організацій, громадських ініціатив та волонтерських спільнот створені та працюють як інституційні осередки розбудови неурядового сектору та підтримки соціальної згуртованості на місцевому та регіональному рівні, в рамках партнерської ініціативи "Підтримка неурядового сектору Півдня України задля відновлення громад та регіону", яка впроваджується Одеською обласною організацією ВГО "Комітет виборців України".

ОСВІТЯНИ САРАТСЬКОЇ ГРОМАДИ ЗАВЕРШИЛИ КОМПЛЕКСНЕ НАВЧАННЯ З ДОМЕДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Протягом січня-червня медичні працівники навчальних закладів Саратської громади пройшли комплексне практичне навчання з домедичної допомоги в умовах воєнного стану. Всього для освітян було проведено п'ять тренінгів згідно з програмою, затвердженою управлінням освіти, сім'ї, молоді та спорту Саратської селищної ради та Громадським центром правосуддя. Медики шкіл та дитячих садків, в переважній більшості жінки, отримали теоретичні та практичні знання з тактичної медицини. Зокрема навчилися користуватися турнікетами, зупинити критичну кровотечу та евакуювати поранених, а також відпрацювали покрокові алгоритми реагування при виникненні надзвичайних ситуацій в освітніх закладах. На завершальному тренінгу, який відбувся 11 червня, учасники навчання успішно склали тестові завдання та отримали сертифікати. Розроблена та апробована програма підготовки освітян буде використана Громадським центром правосуддя для впровадження в інших громадах.

23 січня у приміщенні управління освіти, сім'ї, молоді та спорту Саратської селищної ради відбувся перший установчий тренінг із домедичної допомоги для медичних працівників шкільних та дошкільних навчальних закладів Саратської територіальної громади. Анонсуєчи навчальну програму, начальниця управління **Неля Страт** підкреслила, що отримані знання та навички медичні працівники зможуть надалі передати вчителям та учням.

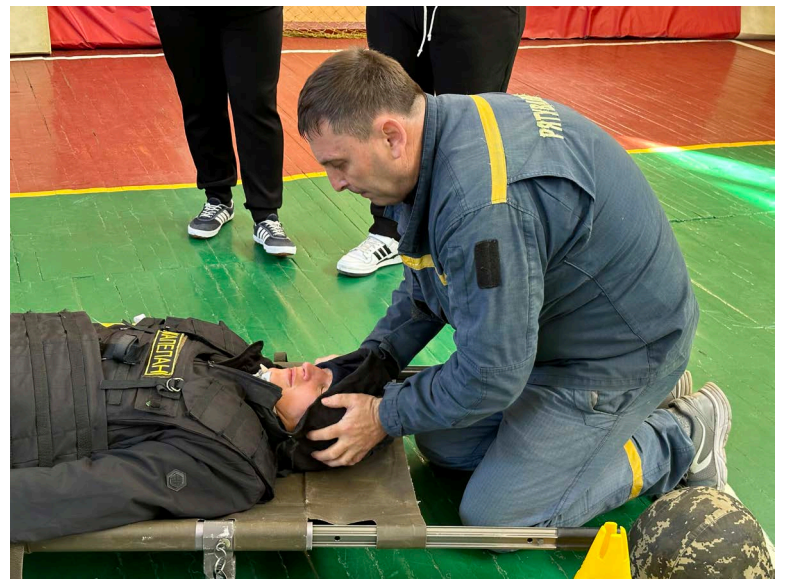
громади вивчали питання щодо дій медичного працівника під час виявлення особи, яка отримала поранення і перебувала у "червоній" зоні. Окрема сесія пройшла щодо видів аптечок, їхнього вмісту та призначення медикаментів. 26 березня у спортивній залі Саратського ліцею відбувся черговий тренінг у рамках навчальної програми з домедичної допомоги. На тренінгу вчилися здійснювати евакуацію та надавати допомогу у "жовтій" зоні.

турнікет при наданні самодопомоги при можливій зупинці кровотечі з руки та ноги".

Наталія Атанасова, спеціалістка з безпекових питань управління освіти, сім'ї, молоді та спорту Саратської ОТГ: "Ми практично відпрацьовували евакуацію постраждалого з "червоної" зони до "жовтої". Кожен етап евакуації було по декілька разів відпрацьовано з практичним залученням кожного учасника навчання".

На завершальному тренінгу, який відбувся 11 червня, учасники навчання успішно склали тестові завдання та отримали сертифікати. Перевірку знань учасників тренінгів здійснювала спеціальна комісія, утворена наказом начальника управління освіти, сім'ї, молоді та спорту Саратської ОТГ. Понад 90% учасників за результатами навчальної програми показали високий рівень знань із питань тактичної медицини та домедичної допомоги в умовах воєнного стану. Керівник Громадського центру правосуддя **Леонід Семененко** підкреслив, що навички домедичної невідкладної допомоги є критично важливими в умовах війни, де доступ до професійної медичної допомоги може бути обмеженим або відсутнім. В умовах нестачі часу і відсутності поруч спеціалізованих медичних працівників важливо діяти швидко й рішуче, оскільки кожна секунда має велике значення.

" Розроблена та апробована в Саратській громаді програма підготовки освітян буде використана Громадським центром правосуддя для впровадження в інших громадах", - зазначив **Леонід Семененко**.

Підсумовуючи результати навчальної програми, начальниця управління освіти, сім'ї, молоді та спорту Саратської селищної ради **Неля Страт** подякувала керівнику Громадського центру правосуддя **Леоніду Семененку** та інструктору з тактичної медицини **Віталію Мукієнку** та вручила їм подяки.

" У такому форматі, максимально практично, подібне навчання вперше пройшло на території колишнього Саратського району і, наскільки мені відомо, вперше на півдні Одещини", - зазначила **Неля Страт**.

За відгуками учасників навчання, один з найважливіших результатів тренінгів полягає у можливості практично протестувати отримані знання та навички. Для багатьох освітян, які взяли участь у навчанні, такий практичний досвід був вперше.

Наталія Чумак, медична сестра Михайлівської школи: "Я дуже вдячна. Я досить давно працюю в дитячому садку, а в школі лише другий рік. Для мене була проблема підготовки учнів, які брали участь у грі "Джура". Я не знала, як навчити правильно дітей прийомам тактичної медицини, які вони повинні знати. Адже теорія - це одне, а практика - зовсім інше. Доводилося читати, переглядати інтернет, вишукуючи відповідні теми. Інша справа все побачити наяву, а потім вже показати дітям. Торік я навчала дітей, беручи матеріал з інтернету. У цьому році, все було геть по-іншому. Під час підготовки до гри, я використовувала ті знання, які отримала на тренінгах. Наші діти завдяки цьому змогли достойно виступити на змаганнях. Я дуже дякую організаторам та тренерам за знання і практичні навички, які я отримала".

Керівник Громадського центру правосуддя **Леонід Семененко** представив повну програму навчання та наголосив на тому, що вона була спеціально адаптована під потреби освітян невеликих громад поза активними бойовими діями. Під час тренінгу інструктор з тактичної медицини, працівник ДСНС **Віталій Мукієнко** наголосив на тому, що поведінка пораненого може бути непрогнозованою, і для запобігання цьому необхідна постійна дружня підтримка. На тренінгу вивчали основні зони, важливі для огляду постраждалого та надання домедичної допомоги.

Під час тренінгу 15 лютого у приміщенні Саратського ліцею спільно з інструктором **Віталієм Мукієнко** освітяни Саратської

Тренінг, який відбувся 26 квітня, був присвячений зупиненню кровотечі і накладанню турнікета та "ізраїльського" биндажа. Учасники провели тренування з накладання кровоспинної пов'язки та набули навичок з накладання турнікетів, биндажа та бинтування ран.

Важливо, що на кожному тренінгу після теоретичної частини кожен учасник особисто або у групі під наглядом інструктора відпрацьовував відповідні практичні навички. Як відзначила медична сестра Введенської школи **Оксана Колатаренко**, раніше вона ніколи не бачила турнікета, тому було дуже корисно практично працювати з різними їхніми видами: "Ми всі мали можливість за допомогою інструктора застосувати

Громадський центр правосуддя в м. Татарбунари працює як мультифункціональний хаб, який впроваджує людиноорієнтований підхід на місцевому рівні та допомагає громадам впоратися з правовими, безпековими та гуманітарними викликами, пов'язаними з військовою агресією РФ проти України.

Проєкт "Розбудова Громадського центру правосуддя в м. Татарбунари в умовах війни/післявоєнного відновлення" впроваджується Одеською обласною організацією ВГО "Комітет виборців України" за підтримки американського народу, наданої через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) в рамках Програми "Справедливість для всіх".

ЯК ДІЗНАТИСЯ, ЧИ ВІДКРИТО ЩОДО ВАС ВИКОНАВЧЕ ПРОВАДЖЕННЯ

Трапляються випадки, коли люди не підозрюють, що стосовно них відкрито виконавче провадження, оскільки у них є борги. Дізнаються у найбільш незручний момент: після блокування банківських рахунків, при забороні виїхати за кордон або ж після обмежень у розпорядженні своєю власністю. Адвокатка та юрист приймальні Української Гельсінської спілки з прав людини в м. Одеса Юлія Лісова і Артем Таукач розповідають, що таке виконавче провадження і за яких підстав його можуть відкрити, що таке реєстр боржників та які наслідки потрапляння до нього і як перевірити наявність відкритого виконавчого провадження стосовно особи.

Що таке виконавче провадження і на підставі чого його можуть відкрити

Виконавче провадження завершальна стадія судового провадження і примусове виконання судових рішень та рішень інших органів (посадових осіб).

Підлягають примусовому виконанню рішення на підставі таких документів:

- виконавчих листів та наказів, що видаються судами у передбачених законом випадках на підставі судових рішень, рішень третейського суду, рішень міжнародного комерційного арбітражу, рішень іноземних судів та на інших підставах, визначених законом або міжнародним договором України; 1.1. судових наказів;
- ухвал, постанов судів у цивільних, господарських, адміністративних справах, справах про адміністративні правопорушення, кримінальних провадженнях у випадках, передбачених законом;
- виконавчих написів нотаріусів;
- посвідчень комісій по трудових спорах, що видаються на підставі відповідних рішень комісій;
- постанов державних виконавців про стягнення виконавчого збору, постанов державних виконавців чи приватних виконавців про стягнення витрат виконавчого провадження, про накладення штрафу, постанов приватних виконавців про стягнення основної винагороди;
- постанов органів (посадових осіб), уповноважених розглядати справи про адміністративні правопорушення у випадках, передбачених законом;

7. рішень інших державних органів, актів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку та рішень Національного банку України, які законом визнані виконавчими документами;

- рішень Європейського суду з прав людини з урахуванням особливостей, передбачених Законом України "Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини", а також рішень інших міжнародних юрисдикційних органів у випадках, передбачених міжнародним договором України;
- рішень (постанов) суб'єктів державного фінансового моніторингу (їхніх уповноважених посадових осіб), якщо їх виконання за законом покладено на органи та осіб, які здійснюють примусове виконання рішень;
- рішень Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю або Аудиторської палати України, які законом визнані виконавчими документами;
- рішень Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення про застосування заходів реагування у вигляді штрафу.

Реєстр боржників: що це та які наслідки потрапляння до нього

Єдиний реєстр боржників - це систематизована база даних про боржників, що є складовою автоматизованої системи виконавчого провадження України та ведеться з метою оприлюднення в режимі реального часу інформації про невиконані майнові зобов'язання боржників та запобігання відчуженню боржниками майна.

Одночасно з винесенням постанови про відкриття виконавчого провадження вносяться відомості до Єдиного реєстру боржників.

Наслідками внесення боржників до Єдиного реєстру боржників є:

- заборона чи обмеження у відкритті/закритті банківських рахунків;
- заборона відчуження рухомого чи нерухомого майна, що належить боржнику;
- заборона чи обмеження в можливості придбання чи відчуження боржником корпоративних прав;
- блокування банківських рахунків з подальшим списання коштів на користь погашення боргів тощо.

Окремим негативним наслідком внесення боржника до реєстру боржників є те, що він є відкритим та може завдати репутаційних втрат, оскільки ділові партнери мають можливість перевірити факт перебування свого контрагента у вказаному реєстрі.

Як перевірити наявність виконавчого провадження стосовно особи

Наразі є декілька сервісів, за допомогою яких можна дізнатися, чи відкрито стосовно особи виконавче провадження.

1 Єдиний реєстр боржників

Містить такі відомості:

- прізвище, ім'я, по батькові (за наявності), дата народження боржника - фізичної особи або найменування, ідентифікаційний код юридичної особи у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань боржника - юридичної особи;

2) найменування органу або ПІБ та посада посадової особи, яка видала виконавчий документ;

3) найменування органу державної виконавчої служби або ПІБ приватного виконавця, номер засобу зв'язку та адреса електронної пошти виконавця;

4) номер виконавчого провадження;

5) категорія стягнення (аліменти, штраф тощо).

2 Мобільний додаток "Дія"

Зробити це можна у три кроки:

- завантажуєте додаток на мобільний;
- проходите ідентифікацію особи;
- переходите у меню "Послуги", вкладка "Виконавчі провадження".

Якщо щодо вас не відкрито виконавчих проваджень, то у вкладці буде зазначено, що виконавчі провадження щодо вас сплачені або відсутні.

Якщо ж вказано, що статус виконавчого провадження "Відкрито" - це означає, що виконавцем винесено постанову про відкриття виконавчого провадження та можуть бути розпочаті дії з примусового стягнення вашого боргу.

Статус "Примусове стягнення" означає, що виконавець розпочав дії з примусового стягнення вашого боргу.

Статус "Чекає на зарахування" означає, що після сплати заборгованості платіж проходить через Державну казначейську службу України та опрацьовується виконавцем. Це може зайняти кілька днів. Після зарахування платежу статус провадження зміниться на "Закрито".

Статус "Потребує уточнення" з'являється, коли у провадженні вказана сума до оплати "0" або зі знаком "-".

Статус "Зупинене провадження" означає, що дії виконавців щодо такого провадження зупинені.

3 Автоматизована система виконавчого провадження (АСВП)

АСВП може використовуватися повноцінно, якщо виконавець на вашу поштову адресу надіслав Постанову про відкриття виконавчого провадження з ідентифікатором доступу. Маючи зазначений ідентифікатор, ви можете переглядати повну інформацію про відкриті щодо вас виконавче провадження. Якщо виконавець не надіслав постанову з ідентифікатором доступу, АСВП можна використовувати, здійснюючи пошук по ПІБ боржника, дивитися статус виконавчого провадження.

4 Онлайн будинок юстиції

Сторони виконавчого провадження забезпечені доступом до інформації, що міститься в АСВП з можливістю здійснення боржниками в онлайн режимі сплати заборгованості за провадженнями.

Для отримання доступу користувачу потрібно пройти авторизацію шляхом реєстрації користувача на вебпорталі "Онлайн будинок юстиції" з обов'язковим використанням засобу кваліфікованого електронного підпису.

Також інформацію стосовно наявних проваджень та накладених арештів на майно боржника можна дізнатися безпосередньо у виконавчих службах, державних та приватних нотаріусів, державних та приватних реєстраторів.

Одеська громадська приймальня УГСПЛ надає правову допомогу постраждалим від війни за підтримки Програми Агентства США з міжнародного розвитку (USAID Ukraine - USAID Україна) "Права людини в дії", яка виконується Українською Гельсінською спілкою з прав людини.

У світі USAID є однією з провідних установ у сфері розвитку, яка виконує роль каталізатора цих процесів та допомагає досягати позитивних результатів. Діяльність USAID є проявом доброчинності американського народу, а також підтримує просування країн-отримувачів допомоги до самостійності та стійкості та сприяє забезпеченню національної безпеки та економічного добробуту США. Партнерські стосунки з Україною USAID підтримує з 1992 року; за цей час, загальна вартість допомоги, наданої Україні з боку Агентства, склала понад 3 млрд доларів США. До поточних стратегічних пріоритетів діяльності USAID в Україні належать зміцнення демократії та механізмів досконалого врядування, сприяння економічному розвитку та енергетичній безпеці, вдосконалення систем охорони здоров'я та пом'якшення наслідків конфлікту у східних регіонах.

Для того, щоб отримати додаткову інформацію про діяльність USAID, можете звертатися до Відділу зв'язків з громадськістю Місії USAID в Україні за тел. +38 044 521-57-53.

ВКЛЮЧАЙСЯ В БЮДЖЕТ ГРОМАДИ!

1 У межах проекту "Бюджетна партисипація від А до Я", який реалізується Громадським Партнерством "За прозорі місцеві бюджети!" за підтримки проекту USAID "ГОВЕРЛА", триває інформаційно-просвітницька кампанія #включайся_в_бюджет_громади!

Під час цієї кампанії жителі громад-учасниць проекту зможуть дізнатися більше про бюджет громади та як долучитися до надання пропозицій до бюджету-2025. Крім того, підготовлено серію інформаційних матеріалів про те, як ефективно включитися в бюджетний процес та

просувати свої ідеї для втілення у громаді, що буде корисним усім громадам.

Що таке інструменти партисипації

Залучення громадян, жителів територіальних громад до ухвалення рішень називається **партисипація**. Цей термін (від англ. participate - "брати участь") означає участь, залучення громади, учасницьке прийняття рішень, учасницьке управління.

Жителі громад мають бути зацікавлені брати участь у заходах, спрямованих на поліпшення якості життя, та долучитися до вирішення питань, що становлять суспільний інтерес.

Є два види участі: громадська (Civic Engagement) та публічна (Public Participation).

Громадська участь (громадянська, горизонтальна) - самоорганізація членів певної громади для спільного прийняття рішень та вирішення конкретних проблем.

Публічна партисипація (вертикальна) - участь жителів у формуванні та реалізації державної або місцевої політики; взаємодія громадян із місцевими, регіональними та центральними органами влади.

Інструменти партисипації - це практичні, прикладні речі, за допомо-

гою яких можна і потрібно робити життя у громадах комфортнішим, зручнішим та продуктивнішим, використовуючи діалог між владою і представниками громади.

Основи таких інструментів закріплені в законах України "Про місцеве самоврядування в Україні" та "Про звернення громадян", особливості застосування - у межах конкретної громади: у Статуті або ухвалених для конкретної громади деталізованих положеннях.

У Статуті громади мають бути ретельно прописані механізми громадської участі, передбачені чинним законодавством.

2 Один із найпопулярніших інструментів партисипації - **бюджет участі** (громадський бюджет, партисипативний бюджет).

Це метод, коли частиною місцевого бюджету розпоряджаються безпосередньо громадяни. Вони самі подають проекти та беруть участь у голосуванні за ідеї інших авторів.

Чому це важливо

Проекти, які найбільше підтримають жителі громади через голосування, будуть реалізовані місцевою владою під контролем авторів та громадськості.

Переваги:

- унікальна можливість для кожного жителя втілити свою ідею;
- безпосередня участь у розподілі частки місцевого бюджету;
- новий досвід втілення змін спільно;
- прозорість процесу прийняття рішень щодо розвитку міста / села / вулиці;
- публічні комунікації "влада-громада".

Як цим користуватися

1. Обрати електронний майданчик, на якому від-

буватимуться всі процеси. Це може бути або веб-платформа "Єдина платформа місцевої електронної демократії" e-dem.ua, або будь-який інший інтернет-ресурс на вибір територіальної громади.

2. Розробити та затвердити відповідну нормативно-правову базу (Положення про громадський бюджет, параметри, форми для подачі заявок тощо).

3. Кожен житель громади може підготувати та подати свій проект.

4. Після завершення терміну подачі проектів має відбутися їхня оцінка (суто з точки зору дотримання

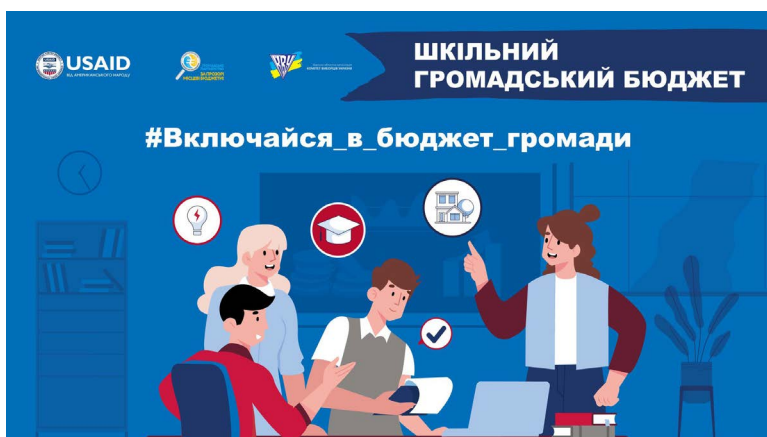

процедури, а не змісту ідеї) і прийняте рішення про допущення чи недопущення проектів до голосування.

5. Голосування за проекти як через електронну систему, так і в паперовому вигляді (якщо саме так пе-

редбачено в Положенні).

6. Усі голоси підсумовуються і відображаються в електронній системі. Ті проекти, які набрали найбільше голосів, гарантовано мають бути профінансовані наступного бюджетного року.

3 Що таке **шкільний громадський бюджет** (ШГБ)

Це процес взаємодії органу місцевого самоврядування та адміністрації навчального закладу з молоддю шкільного віку, спрямований на залучення учнів 7-11 класів до участі в бюджетному процесі че-

рез подання проектів і відкритого голосування за них та реалізацію проектів-переможців, визначених безпосередньо учнями та ученицями.

Переваги:

- розвивається учнівське лідерство, голоси учнів набувають більшої сили;

- шкільний заклад отримує практичний досвід громадської співпраці;

- між учнями, викладачами, шкільною адміністрацією і батьками вибудовуються здорові відносини та партнерство.

Як цим користуватися

1. Прийняти Положення, визначитися з електронною платформою, яка буде слугувати майданчиком для промоції проектів, можливості голосування за них (наприклад school-budget.e-dem.ua).

2. Організувати у визначений період подачу проектів від учнівської молоді 7-11 класів. Проекти мають стосуватися їхнього навчаль-

ного закладу, результатом проекту повинні мати можливість скористатися всі учні закладу.

3. На підтримку кожного проекту має подаватися визначена в Положенні кількість голосів (підписів) учнів.

4. Створити комісію, зазвичай з числа педагогів та адміністрації закладу, до функцій якої належить первинна оцінка проектів (наявність усіх документів, заповнення, розрахунки, підписи чи листи підтримки тощо).

5. Проекти, що були затверджені комісією, виносяться на голосування. Голосування за ідеї учасників здійснюється на електронній платформі чи у змі-

шаній формі, але із внесенням даних на обраний електронний майданчик.

6. Реалізація проектів-переможців покладається на заклад освіти. Кошти на реалізацію ШГБ закладаються в рівних частинах на кожен навчальний заклад.

7. Авторський нагляд за реалізацією проекту покладається на автора та конкурсну комісію. Конкурсна комісія здійснює контроль та моніторинг (проведення закупівель, технічний нагляд тощо) реалізації проекту.

8. За результатами реалізації проекту заклади освіти звітують перед профільними гуманітарними та фінансовими підрозділами.

Ця публікація створена Громадським Партнерством "За прозорі місцеві бюджети!" в рамках проекту "Бюджетна партисипація від А до Я" та стала можливою завдяки Агентству США з міжнародного розвитку (USAID) та щирій підтримці американського народу через Проєкт USAID "ГОВЕРЛА". Зміст цієї публікації не обов'язково відображає погляди USAID та Уряду США.

"ЛЮДИ БОЯТЬСЯ ВИМОВЛЯТИ СЛОВО ВІЙНА"

ІНТЕРВ'Ю ІЗ СЕРЖАНТОМ ВМС ЗСУ МАРИНОЮ АНТОНЮК

Про роботу, рекрутинг та роль жінок в армії. Пропонуємо вашій увазі чергове інтерв'ю Інтента. Цього разу ми поспілкувалися з Мариною Антонюк, пані сержантом із матеріального забезпечення мінометної батареї 126 окремої бригади територіальної оборони 30 корпусу морської піхоти ВМС ЗСУ.

Ким були до вторгнення?

Я працювала на іноземному підприємстві, у відділі HR, і займалася адмініструванням персоналу. Вже не пам'ятаю, чим я займалася до 24 лютого. До повномасштабної війни був проект "Ukrainian Navy Sport", де ми мотивували військовослужбовців займатися розвитком своєї фізичної форми. Влаштували різноманітні змагання з кросфіту (програма вправ на силу та витривалість – ред.), веслування, плавання та боротьби.

Щозими проводили змагання з кросфіту в Маріуполі, крайній раз були там у 2021 році. Я тоді брала свого сина, показала йому місто. Рада, що в нього є такі спогади.

Якою була мотивація піти до армії?

Мені здається, що в мене не було вибору. У мене багато друзів-військовослужбовців, які пропонували приєднатися до війська, бо вони бачили, що я щось роблю вже. Але я ще вагалась, потім вагання закінчилось. Пішла до військкомату, заповнила документи, дала аналізи і welcome on board.

Що є зараз основною частиною роботи?

Я сержант з матеріального забезпечення мінометної батареї. Займаюся логістичними питаннями, але також не залишаю бо-

йової підготовки. У нас є питання брендингу бригади, бо зараз, аби до тебе йшли молоді, заряджені хлопці та дівчата, треба показувати, що в тебе такі вже є. І ось цим ми займаємось.

Ми відкриваємо рекрутинговий центр в Одесі. Вже хлопці сидять та запрошують людей, які хочуть в нас служити.

Дні абсолютно звичайні. Ти встаєш зранку і встигаєш поїсти, що дуже добре. Потім в тебе полігон або логістична задача, і ніхто не скасовує багато папірчиків, які треба заповнити. Хто, як не дівчата, може їх заповнити, хоча насправді хлопці ідеально з цим справляються. Здебільшого треба поїхати кудись, відвести, забрати, з кимось зустрітися, десь щось попросити. І можна їхати додому спати. Було б дуже добре мати гарне програмне забезпечення, яке надасть можливість, натискаючи три кнопки, заповнити повністю документ, як ми це робили в цивільному житті. Але зараз багато питань з безпеки. Тому ми використовуємо тільки те, що не приєднано до інтернету. Багато писанини, але немає вибору, тому робимо.

Чи вплинуло на рішення долучитися до війська те, що племінник зник безвісти?

Після того, як мій племінник зник, мої батьки вже були проти цього. Але мені

здається, що якщо я робитиму більше, ніж просто сидіти на роботі, то тим скоріше в нас буде можливість його побачити. Нікіта дуже класний, мій улюблений племінник, і він служив на катері Слов'янськ. Туди він потрапив, підписавши контракт. І з початком повномасштабки вони займалися патрулюванням. За день до того, як він зник, я завозила йому у великій кількості енергетики, бо спати не було можливості. Я ще заїхала і думаю, що треба сфотографуватися з ним, бо він такий красивий, дуже гарний. І думаю, ні-ні, не буду, як дурна якась. Треба було це зробити. Ось, і здається, 4 березня мені сестра почала дзвонити, аби дізнатися, що трапилось, бо вона побачила пост, що зник один із хлопців із цього катеру, а Нікіти не було десь добу вже на зв'язку. Я попросила своїх знайомих дізнатися, але сестра зробила це раніше. І це був дуже великий стрес для нас усіх. Але стільки, скільки проводить розслідування моя сестра зараз, то її треба в розвідку брати. Вона дуже глибоко і далеко копає. Думаю, що я пішла б в армію у будь-якому випадку. Але тепер я знаю, для чого це роблю.

Жінка в армії: користь, стереотипи, власне сприйняття?

Я помітила, що жінка в армії – це величезна мотивація для чоловіків. Коли ви робите щось разом,

вони ниють, а ти робиш, то більше вони себе так не поведуть. І тебе поважають за те, що ти робиш. І ти поважаєш їх за те, що вони роблять це краще, ніж ти. Насправді до жінок ставляться в моїй бригаді дуже добре. Командир каже, що жінки дуже допомагають у роботі, він нам довіряє. Це мене здивувало. Багато було жінок, які не викликали в мене поваги. А є й інші. Моя подруга офіцер Військово-морських Сил – справжня військова, що всім приклад.

Якось я в Миколаєві заїхала в кафе зустрітися з хлопцями перед тим, як вони мали поїхати в навчальний центр. Заходжу у військовій формі з документами – ви мали побачити очі всіх, як рояль перестав грати та всі просто перестали дихати. Це було дуже смішно. Я розумію, що не смішно. І мені також було страшно. Я розумію страх людей. Але давайте всі ляжемо і лапки піднімемо.

Завжди коли бачать, що я жінка-військова, то питають, чи я медик. Ні, як дізнаються, то питають чи не важко. Треба ж працювати, мені хочеться, щоб люди бачили, що жінки працюють. Ми реально робимо багато роботи. І коли я кажу "моя бригада", то говорю за кожного військовослужбовця. Коли я їжджу з ними десь на навчання чи на тренування, бачу, що вони такі підготовлені, дуже пишаються ними.

Чи вбачаєте втрату комунікації між військовими та цивільними? Як поєднати ці світи в один?

Точно не хочеться, щоб казали, що таке погане відбувається, скоріше б воно закінчилось. Що воно? Люди бояться вимовляти слово "війна". Чекають, що їм щось допоможуть, що ми зробимо роботу. Але ми також цивільні. Зараз військові, але також хочемо повернутися в цивільне життя, хоча воно не буде вже таким, як було.

Не знаю, як спілкуватись. У мене начебто проблем з

друзями немає. Люди просто можуть трошки не боятися нас на вулиці. Багато уваги, якихось дуже серйозних виразів обличчя. Я собі йду по своїх справах. І я така ж людина, форму не встигла перевдягнути. Тож просто, або посміхнись, або йди далі – все.

Мої батьки роблять, що можуть. Всю зиму вони віддавали свічки – щодня. Мама питає, що ще може зробити. Так кожна людина може ще щось зробити. Не читати новини про контрнаступ, а подумати, що ти можеш зробити.

Одеса змінилася?

Вона мене дивує. Мені не дуже подобається приїжджати в Одесу, бо тут занадто солодке життя і розслаблені люди. Бачу людей у формі або зруйновані будівлі – це нагадує про війну. А так, повз ресторани навіть пройти не можна, бо там в них свято. Мені також хочеться святкувати. Я розумію, що насправді також приїжджаю сюди відпочити, погуляти із сином, в кафе посидіти. Син каже: "Мамо, ти ж не в рабстві. Можеш, будь ласка, додому приїхати?". Важкувато насправді – батькам та йому. Але зараз такі обставини, треба терпіти.

Що хорошого, теплого ви знаходите для себе під час війни?

У мене дуже гарні відносини з побратимами та посестрами. Я знаю, що можу з ними спілкуватися на будь-яку тему. Знаю, що вони переживають за мене і я за них. Знаю, що мене вдома чекають і люблять. Тому моє життя – просто щастя.

Переглянути повне інтерв'ю з пані Мариною, а також іншими українцями та українками, які змінюють країну на краще, можна на каналі:

ПРЕЗИДЕНТ ПІДПИСАВ ЗАКОН ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЗОРОСТІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

13 травня Президент України підписав Закон №3590-ІХ "Про внесення змін до Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні" щодо забезпечення прозорості місцевого самоврядування" (законопроект №6401).

Основні положення Закону передбачають:

- відеофіксацію пленарних засідань ради та засідань постійних комісій ради;
- трансляцію пленарних засідань ради та засідань постійних комісій ради (після завершення воєнного стану) у мережі Інтернет у режимі реального часу;
- оприлюднення відеозаписів засідань в частині, що транслювалася на офіційному веб-сайті ради чи в інший спосіб (Facebook, YouTube тощо);
- збереження відеозаписів засідань з подальшим зберіганням запису не менше п'яти років;
- мова сесій рад - українська;
- публікацію проектів порядку денного, висновків, рекомендацій, протоколів засідань постійних комісій рад, які містять результати поіменного голосування;
- оприлюднення на єдиному державному веб-порталі відкритих даних та на офіційних веб-сайтах органів місцевого самоврядування публічної інформації про об'єкти власності, регулярне оновлення такої інформації, в тому числі за результатами інвентаризації.

Законопроект №6401 Верховна Рада України ухвалила 22 лютого 2024 року.

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ РАДИ ТА ЗАСІДАННЯ ПОСТІЙНОЇ КОМІСІЇ РАДИ

- ВИДЕОФІКСАЦІЯ** | з подальшим зберіганням запису не менше п'яти років
- ОПРИЛЮДНЕННЯ ВИДЕОЗАПИСІВ** | в частині, що транслювалася на офіційному веб-сайті ради чи в інший спосіб (Facebook, YouTube тощо) не пізніше наступного дня після проведення засідання
- ТРАНЛЯЦІЯ** | в мережі Інтернет у режимі реального часу (після завершення воєнного стану) Виняток: випадки розгляду питань, що містять інформацію з обмеженим доступом відповідно до ЗУ «Про доступ до публічної інформації»

ВІДКРИТІСТЬ У РОБОТІ ПОСТІЙНИХ КОМІСІЙ РАДИ

- ПРОЕКТИ ПОРЯДКУ ДЕННОГО,
 - ВИСНОВКИ І РЕКОМЕНДАЦІЇ,
 - ПРОТОКОЛИ ЗАСІДАНЬ, ЯКІ МІСТЯТЬ РЕЗУЛЬТАТИ ПОІМЕННОГО ГОЛОСУВАННЯ
- Є ВІДКРИТИМИ, ПІДЛЯГАЮТЬ ОПРИЛЮДНЕННЮ, НАДАЮТЬСЯ НА ЗАПИТ відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації»

ПУБЛІЧНА ІНФОРМАЦІЯ У ФОРМІ ВІДКРИТИХ ДАНИХ

- щодо об'єктів права власності територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах,
 - об'єктів їхньої спільної власності, що перебувають в управлінні районних і обласних рад
- оприлюднюється та регулярно оновлюється, в тому числі за результатами інвентаризації
- на єдиному державному веб-порталі відкритих даних
 - на офіційних веб-сайтах органів місцевого самоврядування
- відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації»

ЩО НОВОГО

- Відеофіксація пленарних засідань ради та засідань постійних комісій ради
- Трансляція пленарних засідань ради та засідань постійних комісій ради (після завершення воєнного стану)
- Оприлюднення та збереження відеозаписів засідань
- Мова сесій рад - українська
- Публікація проектів порядку денного, висновків, рекомендацій та протоколів засідань постійних комісій рад, які містять результати поіменного голосування
- Публічність інформації про об'єкти власності у формі відкритих даних
- Інформування про результати інвентаризацій

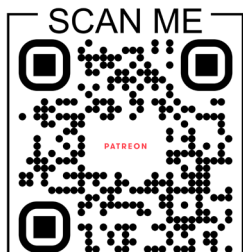
Громадська кампанія "Атестація депутатів місцевих рад" спрямована на сприяння підвищенню рівня відкритості, прозорості та підзвітності виборцям депутатів 15 міських рад обласних центрів України та міста Києва, а також підвищенню поінформованості громадян про діяльність місцевих депутатів. Проект "Атестація депутатів місцевих рад" - ініціатива Одеської обласної організації ВГО "Комітет виборців України", яка реалізується за підтримки Національного фонду демократії (NED, США). У 2018 році за підтримки Міжнародного фонду "Відродження" було розроблено вебплатформу про діяльність місцевих депутатів attestation.in.ua. За реалізацію заходів проекту в 15-ти регіонах відповідають представники партнерських громадських організацій.

ПІДТРИМАЙ НА ПАТРЕОНІ

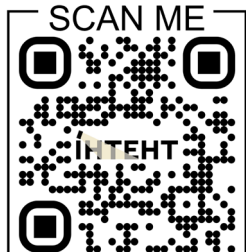
Допоможи нам тримати оборону на інформаційному фронті!

patreon.com/intentpress

ДОЛУЧИТЬСЯ ДО СОЦМЕРЕЖ

Підпишись та розкажи друзям, поділись постом про те, як підтримати незалежну журналістику.

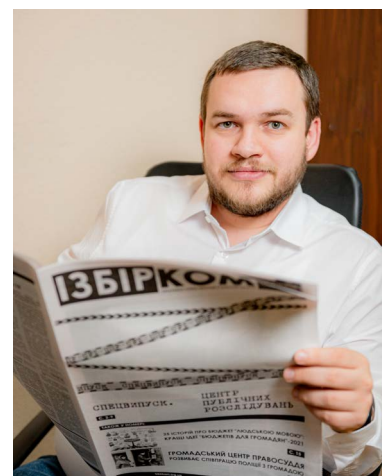
Ми у facebook:
facebook.com/intentUA

Ми у telegram:
t.me/intentpress

Ми в instagram:
instagram.com/intent.press

Ми у twitter:
twitter.com/intent_press

Ми у YouTube:
youtube.com/@intentpress

Газета "ІзбірКом"

Засновник - Одеська обласна організація Всеукраїнської громадської організації "Комітет виборців України"
Свідоцтво №ОД 1413-284-Р
Головний редактор: Болган В.С.

Адреса редакції:

65091, м. Одеса, вул. Садиківська, 25
Телефон: (048) 737-38-98
Електронна пошта: odesakvu@cvu.od.ua, cvu.od.ua, intent.press, cpi.org.ua, attestation.in.ua, museum.izbirkom.org.ua

Надруковано в СПД Майстер О.А. Наклад - 15 000 прим.